

KROPPEDAL

Museum for Astronomi • Nyere tid • Arkæologi

Afdeling for Arkæologi

Rapport om de arkæologiske undersøgelser
TAK 1357 Frederikssundmotorvejen etape 1 –
Støjvolde i Vestskoven

Kroppedal, Museum for Astronomi • Nyere tid • Arkæologi

Kroppedals Allé 3, 2630 Taastrup

Tlf.: 43 30 30 00, Fax: 43 30 30 03, E-mail: kontakt@kroppedal.dk

www.kroppedal.dk

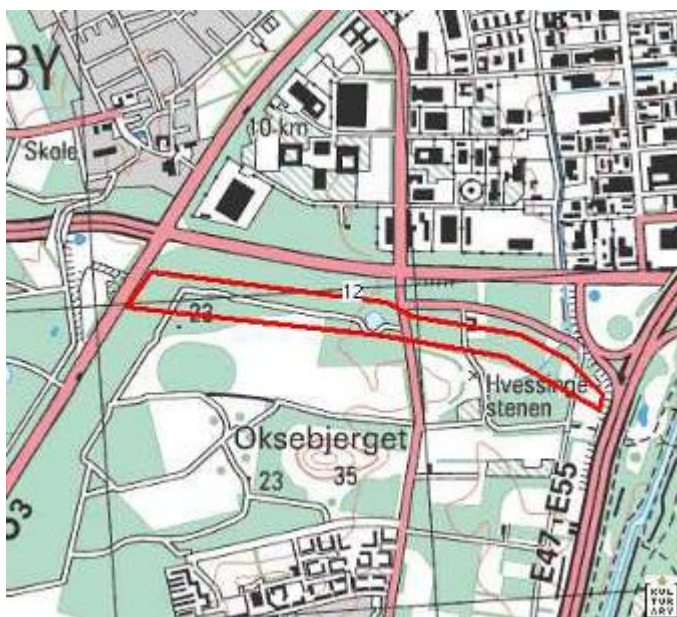
Bygherrerapport nr. 32

November 2007

Indledning	3
Resumé	3
Undersøgelsens resultater	4
Anlæg	5
Stolpehuller	5
Huse	5
Hegn	10
Gruber	11
Kogestensgruber	11
Vådområde	12
Fund	12
Keramik	12
Flint	13
Naturvidenskabelige undersøgelser	13
Undersøgelsens konklusioner og perspektiver	14
Udgravningsmetode	16
Generelt om de kulturhistoriske perioder	16
Den germanske jernalder (375 - 775 e.Kr.)	16
Relevant litteratur	18
Tidstavle	19
Bilag 1	20
Bilag 2	21

Indledning

I denne rapport præsenteres resultaterne fra den arkæologiske udgravning, der i løbet af sommeren og efteråret 2007 blev foretaget i Glostrup kommune – nærmere betegnet mellem Ejby og Hvissinge – hvor der i forbindelse med forlængelse af en motorvejsstrækning syd for Jyllingevej skal anlægges støjvolde. Udgravningen fik kaldenavnet Frederikssundsmotorvejen etape 1 – Støjvolde i Vestskoven, og var en opfølgning på de arkæologiske prøveundersøgelser, der blev foretaget på dette areal over sommeren 2007. Udgravningerne blev finansieret af byherre – Vejdirektoratet.

Budgettet for den egentlige udgravning blev godkendt af Kulturarvsstyrelsen d. 7. august 2007 og udgravningen blev foretaget i perioden d. 14. august til 10. september 2007. Kroppedal – Museum for Astronomi • Nyere tid • Arkæologi varetog – som det ansvarlige arkæologiske museum – undersøgelsen. Originaldokumentation og oldsager opbevares på Kroppedal.

Udgravningens placering – hver kvadrat er lig med 1km² (Danmarks Kulturhistoriske Centralregister ©)

Vejdirektoratet planlagde etableringen af støjvolde i forbindelse med anlæggelsen af en ny motorvejsstrækning på stedet, og rettede derfor henvendelse til Kroppedal Museum om hvorvidt der var arkæologiske interesser tilknyttet arealet. Området omkring Hvissinge rummer flere oldtidsminder, og har derfor stor forskningsmæssig interesse. Der iværksattes en systematisk prøveundersøgelse af det berørte område – det vil sige på både arealerne øst og vest for Oxbjergvej – der omfattede i alt ca. 64.000 m² og på baggrund af resultatet, udvalgte i alt 2.900 m² til egentlig arkæologisk undersøgelse – fordelt på felterne 1 og 2.

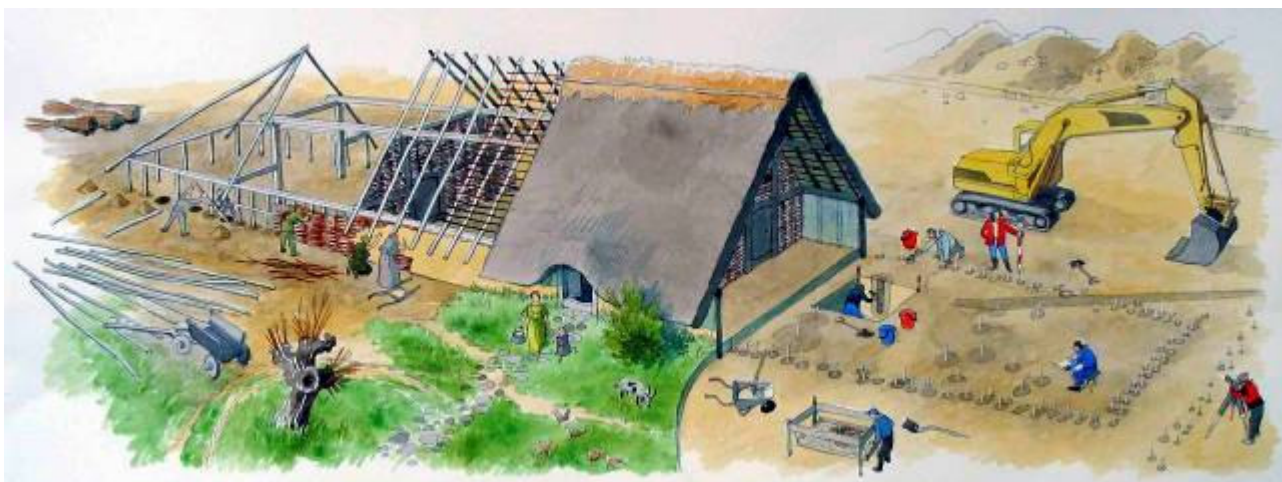
Resumé

Det her behandlede areal fik kaldenavnet Frederikssundsmotorvejen Etape 1 – Støjvolde i Vestskoven. De udgravede arealer udgjorde henholdsvis 1140 m² og 1765 m² fordelt på felterne 1 og 2 (se henholdsvis bilag 1 og bilag 2). Der fremkom under udgravningerne spor af omfattende

jernalderbebyggelse, dateret typologisk til 5.-8. århundrede e.Kr. Bebyggelsen bestod af fire større langhuse, der ikke synes samtidige, samt syv mindre bygninger og en staklade, der ikke kan henføres til de enkelte byggefaser. Et enkelt hegnsløb kunne udskilles. På feltet fremkom adskillige gruber af bopladskarakter. Udover jernalderbebyggelsen fandtes en mosepotte, der synes at kunne dateres til førromersk jernalder samt enkelte flintredskaber og -affald, der kan være fra stenalderen.

Undersøgelsens resultater

Der blev ved den arkæologiske undersøgelse afdækket arealer svarende til 2905m². På disse blev der udgravet spor af bosættelse fra yngre jernalder, kaldet germansk jernalder (se tidstavle side 18). Nedenfor beskrives typiske anlæg på en fladeudgravning som denne (se figur) og de her fundne anlæg og konstruktioner gennemgås.

Model af treskibet jernalderhus. Tegning Charlotte Clante ©

Der er tale om en delvis udgravning af lokaliteten, hvormed der kan have indgået flere huse og tilhørende anlæg i bosættelsen. Felt 2 afgrænsedes mod syd af et hegn, der udgjorde grænsen for hvor støjvoldende ville forårsage ødelæggelser af undergrunden. Mod nord blev feltet afgrænset af en nyanlagt arbejdsvej og vendeplads. I forbindelse med anlæggelsen af selve motorvejsstrækningen umiddelbart nord for denne vendeplads blev der udgravet en endnu større del af, hvad må antages at være samme bebyggelse (TAK 1350, felt 3-6). Øst for felt 2 var arealet meget fugtigt, og en egentlig udgravning af dette område var det ikke muligt at foretage.

På felterne 1 og 2 registreredes i alt hen ved 250 egentlige anlæg.

Anlæg

Et anlæg erkendes oftest som en forhistorisk nedgravning, der i dag kan ses som en mørkfarvet plet i undergrunden. Et anlæg kan indgå i en konstruktion, så som stolpehuller til huse eller hegn, eller være et udtryk for forskellige aktiviteter for eksempel brønde, affaldsdeponeringer eller begravelser. Ved udgravningerne af støjvoldsarealerne fremkom et stort antal anlæg, hvoraf de fleste indgik i egentlige huskonstruktioner, mens andre syntes at udgøre en konstruktion i sig selv.

Stolpehuller

Et stolpehul ses ofte som en tilnærmelsesvis cirkulær nedgravning, der udgør nedgravningen hvori en stolpe har været placeret. Et stolpehul kan bestå af flere komponenter. Nemlig selve nedgravningen og i denne et spor enten efter en stolpe, der har stået i hullet og rådnet op, eller en sekundær opfyldning af det hul, stolpen har efterladt, da den er blevet hevet op.

Huse

Et hus erkendes typisk ved at genfinde stolpehullerne placeret i et bestemt mønster – afhængigt af konstruktionen. Strukturen varierer gennem tiden, men ofte med en sådan regularitet at disse mønstre kan bruges til at tidsbestemme bebyggelsen. Dette kaldes den typologiske datering.

I oldtiden var husene typisk bygget af træ. Taget blev båret af en række tagbærende stolper, der stod enten som en enkelt række centralt placerede stolper ned gennem huset (to-skibede huse) eller som to rækker stolper placeret parvis ned gennem huset (tre-skibede huse). Et hus med mere end to sæt tagbærende stolper benævnes også som et langhus. Derudover kan der sommetider observeres vægforløb i form af rækker af mindre stolper, som indrammer de tagbærende stolper. Sidstnævnte var dog ikke tilfældet her. Vægkonstruktionen ved vi ikke så meget om, men den kan være udført af flettede vidjer, beklasket med ler. En anden mulighed er, at væggene har været opført som en stav- eller bulkonstruktion. På grund af byggematerialerne havde et hus en begrænset levetid. Man regner med omkring 30 år.

I Danmark var husene i den sidste halvdel af bondestenalderen to- skibede, mens de i bronzealderen og jernalderen typisk var tre-skibede. De tre-skibede husene var ofte opdelt i en beboelsesende – som regel i den vestlige del af huset – mens den østlige del fungerede som stald. Den øst-vestlige

orientering skyldes formentlig den fremherskende vindretning foruden ønsket om maksimal solindstråling.

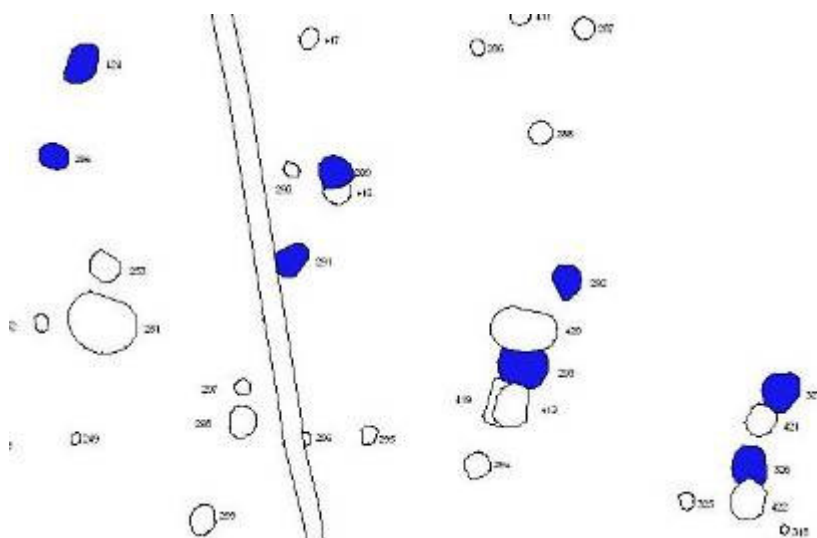
Når huset havde udtjent sin levetid blev det revet ned og et nyt blev opført, ofte i umiddelbar nærhed af det foregående. Denne byggetradition er årsagen til, at arkæologerne kan finde adskillige hustomter fra samme periode, uden at der er tale om en landsby. Husene har ikke alle stået samtidigt, men har afløst hinanden over flere generationer.

På felt 1 fremkom adskillige stolpehuller, men det var ikke muligt at forbinde disse til egentlige huskonstruktioner. Arealet har dog utvivlsomt været i brug i løbet af oldtiden, hvilket enkelte fund af brændt flint, trækulsstykker og fragmenterede dyrekogler i visse af anlæggene vidner om.

På felt 2 fremkom i alt 11 huskonstruktioner.

Hus 1

På den nordlige del af felt 2 fandtes et treskibet langhus bestående af fire sæt tagbærende stolper.

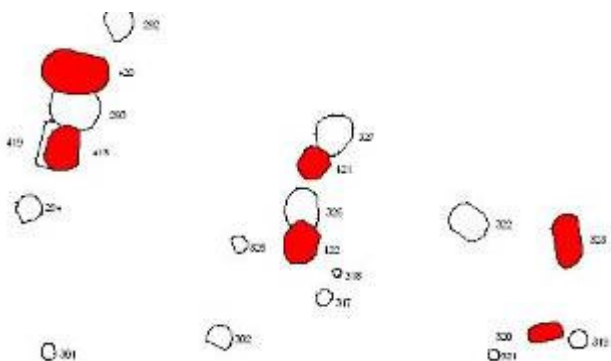
Huset var orienteret VNV-ØSØ og var i alt 15,8 m langt og 2 m bredt (indre mål). Ud fra stolpehullernes indbyrdes placering kan huset henføres til germansk jernalder – ca. 6.-8. århundrede e. Kr. (se tidstavle side 18).

Desværre fandtes ikke hverken vægstolper eller gavlstolper til nogle af langhusene på felt 2.

Hus 1. Tagbærende stolper markeret med blå.

Hus 2

Nærmest oveni Hus 1 lå Hus 2, der ligeledes var et treskibet langhus, tilsyneladende kun bestående af tre sæt tagbærende stolper. Huset var som Hus 1 orienteret VNV-ØSØ og må antages at være opført umiddelbart efter Hus 1 blev revet ned. At Hus 2 er yngre end Hus 1 ses af at stolperne

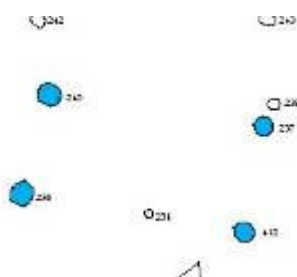

tilhørende Hus 2 er nedgravet *oveni* stolpehullerne fra de tagbærende stolper i Hus 1. Hus 2 var – målt ud fra de tagbærende stolpers afstand og spændvidde – 10,7 m langt og knapt 2 m bredt. Ligesom Hus 1 kan Hus 2 ud fra stolpehullernes indbyrdes placering dateres til 6.-8. århundrede e. Kr.

Hus 2. Tagbærende stolper markeret med rødt.

Hus 3

Nær feltets sydlige afgrænsning fremkom et mindre langhus, bestående af to sæt tagbærende stolper. Huset var tilnærmelsesvis V-Ø-orienteret og henholdsvis 4,6 m langt og 2,2 m bredt.

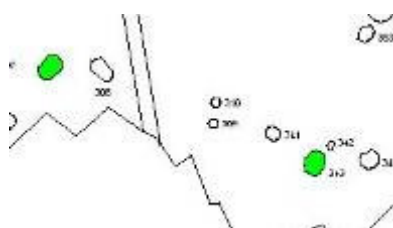

Det er ikke muligt at datere dette hus ud fra typologiske kriterier. Dog er det sandsynligt at bygningen har været i brug som økonomibygning samtidig med de øvrige huse på feltet i løbet af den germanske jernalder.

Hus 3. Tagbærende stolper markeret med lyseblåt.

Hus 4

Dette hus blev kun delvist udgravet, da de resterende stolper i konstruktionen må antages at ligge umiddelbart udenfor feltets sydlige afgrænsning. Huset har bestået af minimum to sæt tagbærende stolper og har været orienteret VNV-ØSØ. Da der ikke kunne findes mere end to stolper indenfor feltet, er det ikke muligt at redegøre for husets dimensioner, og det er ligeledes umuligt ud fra de fundne stolpers indbyrdes placering at foretage en typologisk datering af huset. Det forekommer

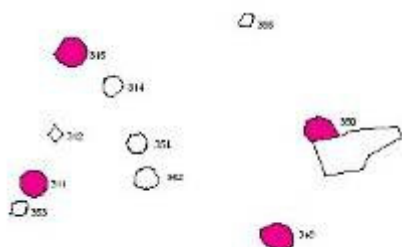

dog sandsynligt at huset skal dateres til samme periode som Hus 1 og Hus 2 set ud fra husenes ensartede orientering og afstanden imellem dem.

Hus 4. De to stolper markeret med grønt.

HUS 5

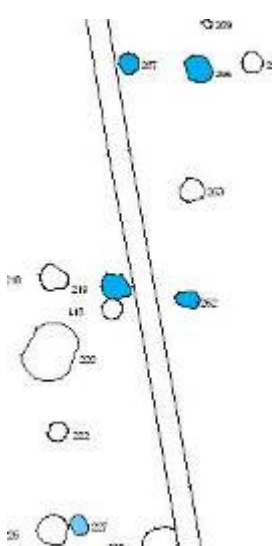
Syd for Hus 1 og Hus 2 udgravedes Hus 5, der var et treskibet langhus bestående af to sæt

tagbærende stolper. Huset er antagelig en mindre økonomibygning, der kan tænkes at høre til Hus 1 eller Hus 2. Det er desværre ikke muligt at foretage typologiske dateringer af huse med kun to sæt tagbærende stolper.

Hus 5. Tagbærende stolper markeret med pink.

Hus 6

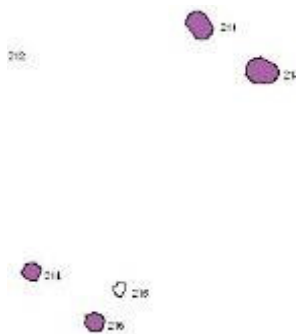

På den sydvestlige del af felt 2 sås under udgravningerne en N-S-orienteret konstruktion bestående af to sæt tagbærende stolper med en indbyrdes afstand på 1,5 m i bredden og 4,8 m i længden. Muligvis har huset haft endnu et stolpesæt ca. 4,8 m syd for de her markerede, men i så fald er den ene stolpe blevet bortgravet i forbindelse med anlæggelsen af en moderne drængrøft. Orienteringen af huset er atypisk og det må således tolkes som enten en økonomibygning hørende til et gårdsanlæg eller som et hegnshus.

Hus 6. Tagbærende stolper markeret med lyseblå. Mulig stolpe markeret lysere blå.

Hus 7

På den vestligste del af felt 2 fremkom fire meget ensartede stolpehuller, der tilsammen synes at udgøre en SSV-NNØ-orienteret konstruktion. Husets samlede længde er 6,2 m og bredden er 1,7 m.

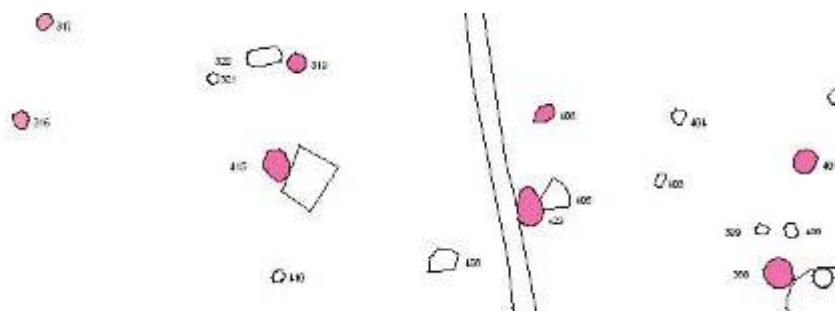
Umiddelbart er det ikke muligt at foretage en datering af disse anlæg ud fra deres indbyrdes placering, og det er således uvist om konstruktionen kan henføres til samme periode som de øvrige huse på pladsen.

Ligesom Hus 6 kan der være tale om et hegnshus eller lignende.

Hus 7. Tagbærende stolper markeret med lilla.

Hus 8

Umiddelbart sydøst for Hus 2 fremkom endnu et treskibet langhus bestående af tre eller fire sæt tagbærende stolper. Årsagen til denne usikkerhed er, at det vestligste stolpesæt, trods dets placering i forlængelse af husets øvrige stolpesæt, ikke er nær så store og dybe som husets øvrige tagbærende stolper. Det er dog ikke umuligt at det vestlige sæt hører til huset, da stolpehullerne blot kan være pløjet mere ned, efter huset gik til grunde eller årsagen kan være at stolpehullerne simpelthen ikke har været gravet ret dybe, da huset blev anlagt. Uanset om huset har haft tre eller fire sæt

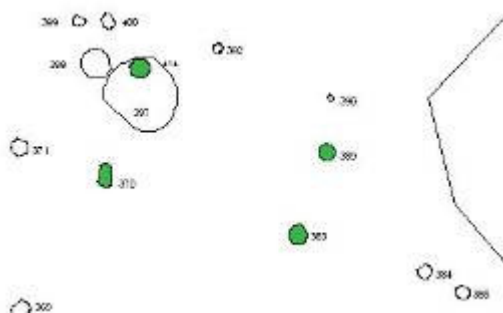
germansk jernalder, 5.-6.

århundrede, og må således ses som en forgænger til Hus 1 og Hus 2.

HUS 8. Tagbærende stolper markeret med pink. Mulige stolper lysere.

Hus 9

Forskudt fra Hus 8 mod sydøst, fremkom to sæt stolper, der antages at udgøre eller være del af en huskonstruktion. Her er tale om endnu et treskibet langhus, men det er usikkert, hvor mange stolpesæt huset har bestået af, da dets østlige ende formodentligt ligger udenfor felt 2's østlige afgrænsning.

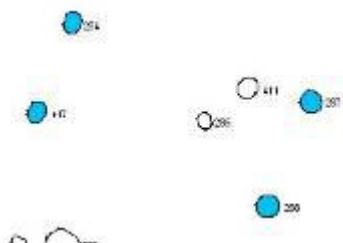
Det forekommer usandsynligt at denne bygning har stået samtidig med Hus 8 – dertil er afstanden imellem dem for lille, men orienteringen af bygningen taget i betragtning – VNV-ØSØ – er det nærliggende at huset har stået samtidig med Hus 1 eller Hus 2.

HUS 9. Tagbærende stolper markeret med grønt.

Hus 10

Umiddelbart nord for Hus 1 og Hus 2 fremkom et mindre hus bestående af to sæt tagbærende stolper. Husets samlede længde og bredde er henholdsvis 5,2 m og 2,3 m. Der er sandsynligvis tale

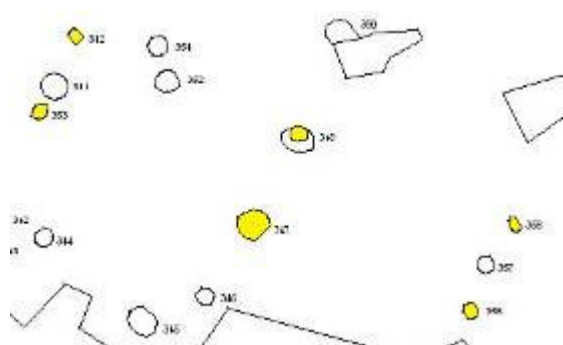
om en økonomibygning hørende til gården, da orienteringen af denne bygning i hvert fald er identisk med orienteringen af HUS 2.

Hus 10. Tagbærende stolper markeret med lyseblåt.

Hus 11

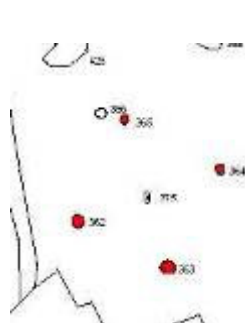
På den sydøstlige del af feltet fremkom et treskibet langhus bestående af tre sæt tagbærende stolper. Huset var orienteret VNV-ØSØ og dets dimensioner var henholdsvis 9,8 m i længden og ca. 2 m i

bredden. Ud fra de tagbærende stolpers indbyrdes placering kan huset typologisk dateres til germansk jernalder, 6.-8. århundrede. Husets funktion kan ikke umiddelbart fastslås. Da den ene af husets tagbærende stolper er nedgravet oveni en af stolperne tilhørende Hus 5, må Hus 11 være yngre end Hus 5.

Hus 11. Tagbærende stolper markeret med gult.

Udover ovennævnte huskonstruktioner fremkom på den sydøstlige del af feltet en staklade.

Staklader er små tagdækkede, platformslignende konstruktioner, oftest kun bestående af fire stolper. Man har ved hjælp af konstruktionen kunnet hæve halm og korn over jorden, og dermed undgå at disse materialer alt for meget fugt.

Staklade. Tagbærende stolper markeret med rødt.

Hegn

Hegn erkendes gennem rækker af identiske stolpehuller, der ikke indgår i huskonstruktionerne. Disse kan typisk have indhegnet et gårdsanlæg, dyrefolde, marker eller særlige vejforløb hvor dyr har skullet genes igennem.

På felt 2 fremkom adskillige stolper, der meget vel kan udgøre et eller flere hegnsforløb. Således løber der i feltets vestende et hegn bestående af enkeltstående stolper tværs over feltet – samtlige af stolperne står med en indbyrdes afstand på ca. 2,75 m. Hegnet løber gennem Hus 6 og kan således ikke være samtidigt med dette. Det er usikkert hvor hegnet løber hen og hvad det omkranser, men umiddelbart kan det konstateres, at samtlige af de treskibede huse med tre eller flere sæt tagbærende stolper alle ligger øst for dette hegnsforløb. Også sydligst på feltet ses flere stolper, der kan udgøre et hegnsforløb.

Gruber

En grube er en fællesbetegnelse for irregulære nedgravninger af forskellige størrelser og med forskellige formål. Samme grube kan have haft skiftende funktioner gennem sin levetid. For eksempel kan man have gravet hullet for at skaffe råstoffer i form af ler eller sand, hvorefter hullet er blevet opfyldt med affald fra bopladsen gennem en periode.

På felt 1 fremkom fem mindre gruber samt nogle større anlæg, der ligeledes må tolkes som gruber.

På felt 2 fremkom 20 gruber, der sandsynligvis kan henføres til bebyggelsen på stedet. Enkelte af gruberne indeholdt materiale, der kan tolkes som affald fra husholdningen på bopladsen. Således fandtes både itugåede lerkar og fragmenter af dyreknogler.

Kogestensgruber

Runde til ovale gruber. Karakteristisk for gruberne er, at fylden er iblandet ret store mængder trækul og større eller mindre stykker ildskørnede sten. Anlæggene indeholder sjældent genstande fra bopladsaktiviteterne og tolkes typisk som madlavningsanlæg.

På felt 2 fremkom fem anlæg, der må antages at være sådanne kogestensgruber, der sandsynligvis har været i brug i samme periode som husene på pladsen. Kogestensgruberne var placeret spredt udover feltet og kunne ikke henføres til de enkelte huse.

Vådområde

På felt 1 kunne man ved muldafrækningen konstatere at den østlige del af feltet måtte være et gammelt vådområde. Gennem arealet løb en moderne drængrøft, der sandsynligvis har medvirket til at området ikke længere er så vådt.

Fund

Fundene fra felt 1 og 2 består hovedsageligt af keramikskår, men også enkelte genstande af flint samt fragmenterede dyreknogler dukkede op på felterne.

Keramik

I ovennævnte vådområde på felt 1 fremkom, nedsunken i den fugtige undergrundsler, et temmelig medtaget lerkar, der ved hjemkomsten til museet desværre ikke lod sig rekonstruere (anlæg 100).

Keramikskår fra mosepotter

Der er dog sandsynligvis tale om mere end ét lerkar, der har stået hensat tæt ved siden af eller oveni hinanden i den fugtige jord. Sådanne mosepotter kendes fra store dele af oldtiden. Det er ikke muligt at afgøre hvilken form disse kar har haft, men set ud fra formen på enkelte stykker af karrenes rand, forekommer det sandsynligt at de skal dateres til den førromerske jernalder, perioden ca. 500f. Kr. til ca. Kr.f.

På felt 2 fandtes keramik i enkelte gruber og stolpehuller. Disse skår er alle grove, tykvæggede og

Randskår af lerkar

uornamenterede og således ikke udpræget karakteristiske. Det forekommer sandsynligt at de fundne lerkarskår stammer fra husholdningen på jernalderbopladsen. Når de ofte hjemmelavede madlavnings- og opbevaringskar gik i stykker, blev de kasseret, hvilket betød at de oftest endte i bopladsens affaldsgruber og andre huller på pladsen.

Flint

Felt 1 bidrog med stykker af brændt flint. Brændt flint kan forekomme i alle perioder af oldtiden og det er således uvist hvilken periode det her fundne flint skal henføres til.

På felt 2's syddel blev der under muldafrømningen fundet en 10,3 cm lang flække af flint (anlæg

375). Sådanne flækker blev særligt i stenalderen, men også i perioderne

derefter anvendt som knivblade eller som råmateriale ved fremstilling af

pilespidser og lignende. Den her fundne flække kan ikke relateres til nogle af de fundne anlæg, og kan ikke i sig selv dateres.

Flintflække

I den nordligste del af felt 2 fremkom – ligeledes under muldafrømningen – en såkaldt skraber

fremstillet af et kraftigt flintafslag. Skrabere anvendtes fra

stenalderen og i perioderne derefter til skrabning af eksempelvis skind.

Skraber af flint.

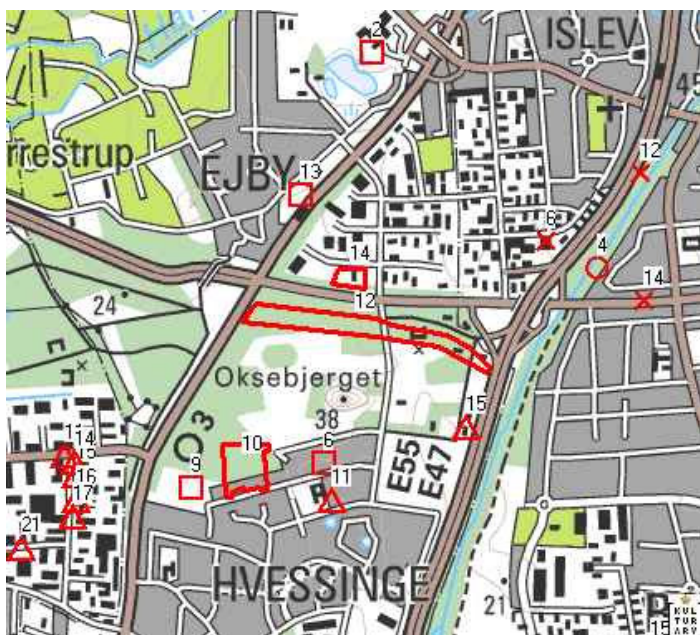
Naturvidenskabelige undersøgelser

I forbindelse med arkæologiske udgravninger kan der udføres en lang række naturvidenskabelige undersøgelser, der kan hjælpe arkæologerne med at opnå yderligere indsigt i det datidige samfund.

Under gravearbejdet blev der fra samtlige tagbærende stolpehuller på felt 2 udtaget jordprøver á en liter til gennemsyn for makrofossiler. Ved gennemsyn af disse prøver, stod det imidlertid klart at de udtagne samples ikke indeholdt materiale, der kunne give yderligere oplysninger om de fundne anlægs datering eller anvendelse. Således blev der ikke udført yderligere analyser af disse.

Undersøgelsens konklusioner og perspektiver

Efter afslutningen af de arkæologiske udgravninger i forbindelse med støjvoldene til det nye motorvejsafsnit langs med Jyllingevej, står det klart at der på dette sted i har været aktiviteter og beboelse i flere perioder af oldtiden. Enkelte spor i form af flintredskaber og affald fra redskabsproduktion tyder på at der så langt tilbage som i stenalderen var bosættelse eller andre aktiviteter i området omkring den lille lavning sydøst for felt 2. Særlig tydelige er dog aktiviteterne i løbet af jernalderen, hvor den på felt 1 fundne møsepotte synes at repræsentere jernalderens tidligste del. I løbet af den sene jernalder er der omfattende bosættelse i flere faser på pladsen. Hus 8 synes at være det ældste langhus, der siden afløses af Hus 1 og siden Hus 2, der begge ligger lidt nordligere end Hus 8. Samtidigt med disse langhuse har der været mindre økonomibygninger og hegnsforløb på arealet samt gruber, der har været anvendt på forskellig vis på bopladsen.

Undersøgelsen kan ikke betragtes som en totaludgravning af jernalderbebyggelsen, og det er derfor yderst relevant fremover at foretage arkæologiske undersøgelser på de omkringliggende arealer, hvis disse synes truet af anlægsarbejde. Således er der i forbindelse med selve motorvejsarealerne nord for de her undersøgte felter ligeledes udgravet store dele af hvad må formodes at være samme jernalderbebyggelse.

Området omkring Hvissinge og Ejby med markering af kulturhistoriske fundsteder (Danmarks Kulturhistoriske Centralregister ©)

Udgravningens data

Ansvarsmuseum: Kroppedal Museum

J.nr. TAK 1357

Kulturarvsstyrelsen: J.nr. FOR 2003-2122-1391

Stednummer: 020204-12

Sogn: Glostrup Sogn

Herred: Smørum Herred

Amt: Københavns Amt

Ansvarshavende leder: Cand. mag., museumsinspektør Anne B. Hansen

Daglig leder: Stud. mag. Susan Pallesen og stud. mag. Camilla Haarby Hansen

Beretningsansvarlig: Stud. mag. Camilla Haarby Hansen

Studenter: Stud. mag. Lilith Gummer Carlslund Andersen, stud. mag. Maria Lund Broholm, stud. mag. Jonas Christian Rasmussen Ryborg, stud. mag. Stina Brorsen Winther og stud. Mag. André Matthissen

Fundbearbejdning er foretaget af Stud. mag. Lilith Gummer Carlslund Andersen og Jonas Christian Rasmussen Ryborg.

Gravemaskinen blev ført af Hans Christensen

Opmåling med GPS blev foretaget af museumstekniker Jan Poulsen (Kroppedal) samt af Niels Wickman fra Holbæk Museum.

Bearbejdning af opmålte planer: Museumstekniker Jan Poulsen

De Naturvidenskabelige undersøgelser er foretaget af: NOK ved Annine Moltsen

Udgravningsmetode

På de to berørte felter – felt 1 og felt 2 – blev muldjorden afrømmet med gravemaskine og deponeret langs felternes grænser. Fremkomne anlæg blev løbende trukket op med skovlens kant og afmærket med træpinde til løbende opmåling med GPS. Alle stolpehulslignende anlæg samt andre signifikante anlæg blev snittet med spade, afrenset med ske, beskrevet og registreret på tegneplast, snittegninger i 1:20. Da der på de berørte arealer indtil for nylig har stået skov, var det flere steder ikke muligt at fjerne hele trærødder, da dette ville forårsage skade på mulige anlæg omkring dem. I stedet fik store trærødder lov at stå på feltet, og i visse tilfælde fremgravedes anlæg under og lige omkring disse rødder.

Generelt om de kulturhistoriske perioder

Den germanske jernalder (375 - 775 e.Kr.)

Perioden er en tid med store omvæltninger. Ved Hunnernes indtrængen øst fra i år 375 e. Kr. destabiliseres Europa. De store folkevandringer begynder, og det romerske imperium falder fra hinanden i løbet af de følgende århundreder. De ledende klasser i Danmark har i perioden før baseret deres rigdom på handlen med romerriget, men med dettes kollaps mister denne gruppe sin indflydelse, og magten forflyttes til andre grupper, som har baseret deres handel på andre markeder. Stiludtrykket på metalgenstandene ændrer sig fra det romersk påvirkede til et mere lokalt germansk eller nordisk udtryk. Man udvikler en udsmykning med dyre og menneskefremstillinger, der efterhånden bliver mere og mere fantasifulde, og som fletter sig ind i hinanden. I løbet af perioden organiserer man sig i kongeriger både syd og vest for Danmark, men i Danmark er der ikke tegn på en regulær konge endnu. Der er dog tydelige tegn på regionale ledere med stor rigdom, hvilket især kan ses ud fra de rige handels- og håndværkspladser. Lederen har rådet over en organiseret hær, hvor man har kæmpet med sværd, spyd, skjold og som noget nyt våbenøkse. Store nedlæggelser af våben i vådområderne, de såkaldte krigsbytteofre, vidner om organiserede kampe, ligesom de mange nedgravede skatte af ædelmetaller vidner om en urolig tid.

I denne periode ændrer bebyggelsen sig således, at husene bliver betydeligt større, ligesom enkeltgårdene også udvider deres areal inden for sin gårdindhegning. Bosættelsesmønstret er ikke så velundersøgt som i andre perioder, men der synes at være tegn på, at skoven har fået lov til at overtage store landområder. Hvorvidt dette er et tegn på krise i samfundet eller en

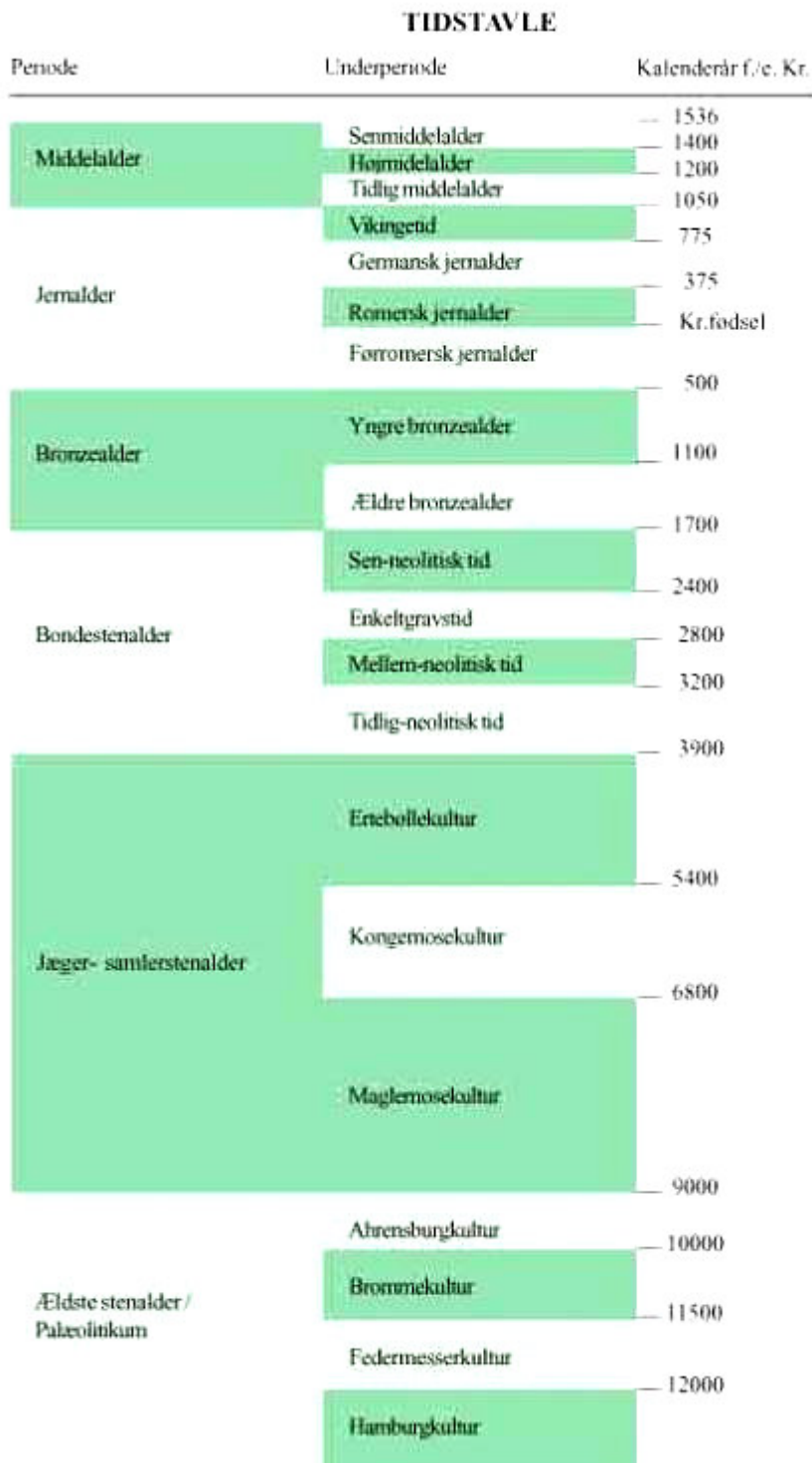
produktionsomlægning til f.eks. svineavl vides ikke. Svin holdes traditionelt ikke i stald eller på mark, men går løst i skoven.

Begravelseskikken synes hovedsageligt at være baseret på at man brænder sine døde, men andre begravelsesformer ses også. Generelt er perioden ikke velundersøgt på dette punkt. Således gælder det også for keramikken, der ofte kan være svær at genkende, men i forhold til perioden før er den nu blevet grovere og mindre kunstfærdig.

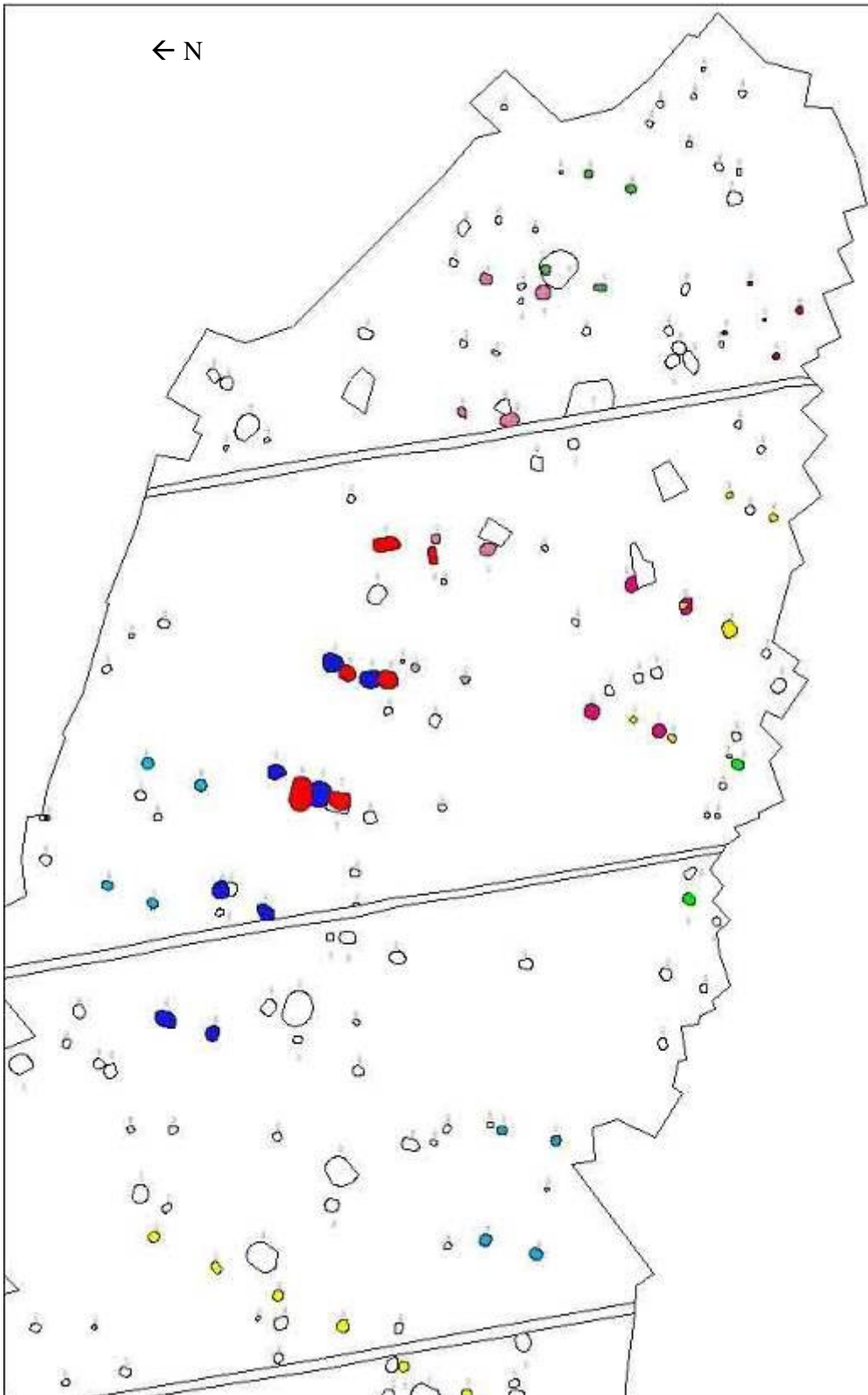
Relevant litteratur

Boye, L. 2006. *Københavns amt – kulturhistorisk oversigt. Oldtiden indtil 1050*. Kroppedal Museum & Københavns Amt.

Tidstavle

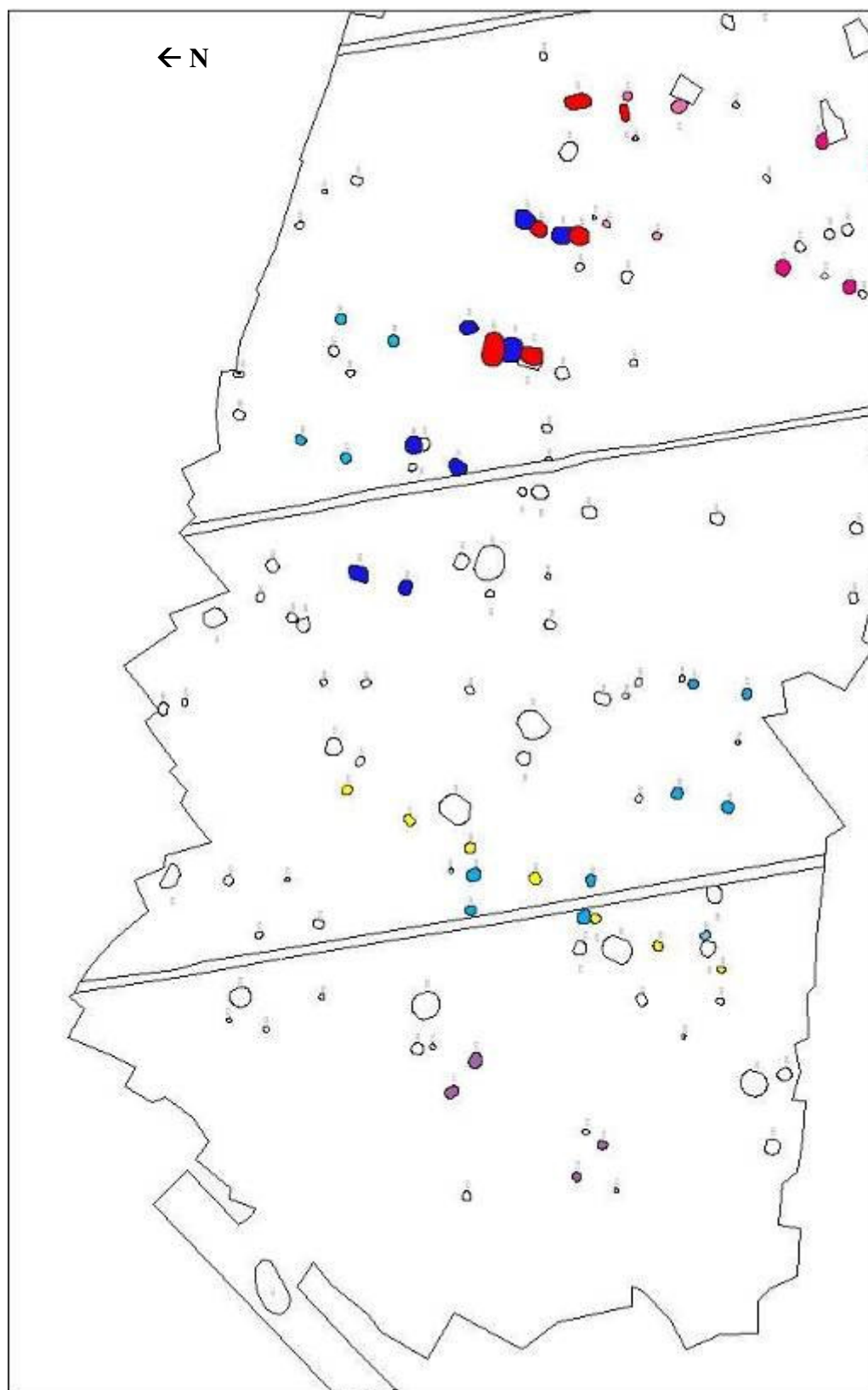

Bilag 1

Felt 2 – østlig del. Husene 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10 og 11 samt hegnsforløb og stakladede markeret

Bilag 2

Felt 2 – vestlig del. Husene 1, 2, 3, 5, 6, 7, og 10 samt hegnsforløb markeret